

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 259/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpenej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA GROŠAFT & PARTNERS, s.r.o., Puškinova 58, Modra, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. CA-12C/95/2017-1767 z 19. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením okresného súdu o trovách konania. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam konkretizovaným v žalobe vedenej Okresným súdom Čadca pod sp. zn. 12C/95/2017.
3. Sťažovateľka podala žalobu o určenie vlastníckeho práva z dôvodu, že k vyvlastneniu sporných nehnuteľností došlo bez určenia primeranej náhrady. Vzhľadom na to, že počas konania došlo k demolácii označených nehnuteľností, sťažovateľka vzala návrh späť. Okresný súd Čadca uznesením z 26. apríla 2019 konanie zastavil a priznal žalovanému nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %.
4. Vyšší súdny úradník rozhodol o výške trov konania uznesením z 22. júna 2020 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) tak, že sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanému 2 798,74 eur a trovy odvolacieho konania 705,92 eur.

5. Pri určení tarifnej hodnoty vychádzal z ceny nehnuteľností, ku ktorým sa určenia vlastníckeho práva sťažovateľka domáhala žalobou tak, ako bola určená v čase podania žaloby – na základe súkromného znaleckého posudku č. 115/2015 tvoriaceho prílohu žaloby. Súd pri vyčíslení trov vychádzal z tarifnej hodnoty 366 262,02 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v zmysle § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) predstavuje 1 156,93 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v zmysle § 13a ods. 2 vyhlášky predstavuje 578,47 eur.

6. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej primárne namietala aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky. Podľa jej názoru v konaní neexistoval relevantný dôkaz o hodnote sporu (znalecký posudok spochybňoval žalovaný, nehnuteľnosti boli ocenené v roku 2015 atď.), a preto bola na mieste aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky.

7. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť zamietol. V odôvodnení napadnutého uznesenia nad rámec záverov vyššieho súdneho úradníka okresný súd uviedol, že predmetom žaloby bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli sťažovateľke vyvlastnené a hodnotu ktorých ona sama preukazovala predloženým znaleckým posudkom, pretože vyplatenú náhradu nepovažovala za dostatočnú. Na základe toho okresný súd vyhodnotil, že námietka o neexistencii relevantného dôkazu o hodnote predmetu sporu neobstojí.

8. Sťažovateľka namietané porušenie označených práv vidí v nesprávnej aplikácii § 10 ods. 1 vyhlášky, podľa ktorej okresný súd chybné určil tarifnú hodnotu.

9. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na to, že v konaní o určenie vlastníckeho práva a v súvisiacom konaní o doplatenie náhrady za vyvlastnené nehnuteľnosti boli vypracované a súdu predložené celkom tri znalecké posudky (z roku 2013, 2015 a 2018) a všetky určili inú hodnotu dotknutých nehnuteľností.

10. Zdôraznila, že žalobu o určenie vlastníckeho práva podala v roku 2017, a preto hodnota nehnuteľností určená v roku 2015 nemôže byť smerodajnou v otázke vyčíslenia trov konania. V tejto súvislosti cituje z uznesenia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 341/2018.

11. Podľa názoru sťažovateľky v prípade absencie dôkazu o hodnote sporu pri začatí konania mal okresný súd pre potreby výpočtu trov konania aplikovať § 11 ods. 1 písm. a), príp. c) vyhlášky.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť trovy konania protistrane, s výškou ktorých nesúhlasí.

13. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť

ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 316/2023).

14. Podstatou namietaného rozhodnutia je použitie § 10 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého ak vyhláška neustanovuje inak, považuje sa za tarifnú hodnotu hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor. Predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva sťažovateľky k nehnuteľnostiam, ktoré boli vyvlastnené za náhradu, ktorú nepovažovala za dostatočnú. Preto nemožno dospieť k záveru, že použitie tohto ustanovenia by mohlo byť kvalifikované ako zjavný právny omyl.

15. Výnimkou z použitia § 10 ods. 2 vyhlášky je norma obsiahnutá v § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, podľa ktorej ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, základná sadzba tarifnej hodnoty je 1/13 výpočtového základu. Predmetom sporu boli nehnuteľnosti, vo vzťahu ku ktorým nemožno mať pochybnosti, že by ich hodnotu nebolo možné zistiť.

16. Ústavný súd teda vo vzťahu k sťažnostnej námietke o nesprávnej aplikácii § 10 ods. 2 vyhlášky skúmal, či sa okresný súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovanej právnej normy.

17. Jediným udržateľným dôvodom použitia sťažovateľkou navrhovaného § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky môže byť len záver, že ich hodnotu bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Sťažovateľka pri podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva sama vymedzila hodnotu nehnuteľností doloženým znaleckým posudkom. Okresný súd v namietanom uznesení dospel k záveru, že hodnota nehnuteľností bola určená znaleckým posudkom, ktorý bol súčasťou spisu. Takáto právna úvaha okresného súdu nie je zjavne mylná.

18. Vyriešenie konfliktu o určení hodnoty sporu okresným súdom, ktorý vychádzal zo znaleckého vyjadrenia hodnoty nehnuteľností z obdobia dvoch rokov pred začatím sporu, nevykazuje prvky omylu, ktorý by mohol viesť k záveru o porušení ústavných práv sťažovateľky najmä s ohľadom na to, že znalecký posudok predložila sťažovateľka a argumentovala ním pri stanovení ceny svojho vlastníckeho práva. Navyše, pri podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva boli nehnuteľnosti v inom „technickom stave“ ako pri ich vyvlastnení, čoho si sťažovateľka v čase podania určovacej žaloby musela byť vedomá.

19. Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 600/2022 z 27. apríla 2023 uviedol, že pri rozhodovaní je potrebné vždy vziať do úvahy všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky by malo byť poslednou z možností (s obligatónym odôvodnením, prečo reálne nebolo možné žiadnym iným vhodným spôsobom určiť hodnotu nehnuteľností).

20. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že okresný súd, aplikujúc a riadne interpretujúc príslušné zákonné ustanovenia Civilného sporového poriadku, ako aj ustanovenia vyhlášky, dostatočne jasne a relevantne vysvetlil svoj postoj k premenným rozhodným pre vyčíslenie trov konania. Primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim sa javí aj spôsob, akým okresný súd reflektoval na tvrdenia, ktoré sťažovateľka uviedla v rámci sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Ústavný súd nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia okresného súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

21. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť aj to, že z ústavnoprávneho hľadiska odrážajúceho požiadavky základného práva na súdnu ochranu môžu v určitých prípadoch popri sebe obstať dokonca aj dve rozhodnutia všeobecného súdu vyhodnocujúce parciálnu procesnú otázku v obdobných skutkových okolnostiach úplne odlišne. Inými slovami, ľudsko-právna korektnosť rozhodnutia všeobecného súdu nemusí byť v každom prípade identifikovaná výlučne s jediným do úvahy prichádzajúcim riešením. Priestor pre uplatnenie tohto názoru nadobúda osobitú šírku práve pri rozhodovaní otázok, ktoré meritórny spor skôr procesne dopĺňajú (napr. trovy konania), než by tvorili jeho materiálnu súčasť (m. m. II. ÚS 122/2020).

22. V závere ústavný súd predostiera, že nie je jeho úlohou perfekcionista „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným čiastkovým procesným úkonom mal výhrady. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi. Preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústi do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípadmi, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup *contra legem* – protiústavnosť konania nezaloží.

23. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu